

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 22 października 2009 roku

ZSR/500/2-1/2009/KC

Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny RP

Szanowny Panie Ministrze,

Zgodnie z art. 3 Konwencji o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r., podejmując czynności dotyczące dzieci, kraje członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane do działania w najlepszym interesie małoletnich. Zobligowane są także do respektowania praw dzieci zawartych w licznych dokumentach europejskich, m.in.: Ramowej Decyzji Rady Unii Europejskiej w dnia 15 marca 2001 r. o pozycji ofiary w postępowaniu karnym; Rekomendacji R(87)21 w sprawie zapobiegania wiktymizacji i przemocy dla ofiar przestępstw; Rekomendacji R(79)17 w sprawie ochrony dzieci przed okrutnym i poniżającym traktowaniem; Rekomendacji R(85)17 w sprawie przemocy w rodzinie; Rekomendacji R(90)2 na temat środków społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Rekomendacji 1121(1990) o prawach dzieci; Rekomendacji 1371(1998) o krzywdzeniu i zaniechaniu dzieci; Rekomendacji 1778(2007) dotyczących dzieci – ofiar przemocy i eliminacji wszystkich form przemocy, wykorzystywania i nadużyć.

Polskie prawo karne zawiera zasadę, że postępowanie karne ma uwzględniać prawnie chronione interesy ofiar przestępstw. Dzieci będące ofiarami lub świadkami przestępstw, wymagają szczególnego traktowania, troski i wsparcia.

Dzieci, które są ofiarami lub świadkami przestępstw, często występują w postępowaniu karnym. Nie zawsze można przecież uniknąć ich przesłuchania, kontaktu z organami ścigania. Nie jest możliwe pominięcie dowodu z przesłuchania dziecka. To co małoletni ma do powiedzenia jest bowiem zbyt ważne dla toczącego się postępowania.

Szczegółowa regulacja zawarta w przepisach art. 185a i art. 185b k.p.k. daje możliwość pełniejszej, niż dotychczas, ochrony małoletnich ofiar i świadków. Także w postępowaniach cywilnych i rodzinnych może wystąpić konieczność przesłuchania dziecka w charakterze świadka (art. 576§2 k.p.c.). Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych.

Przesłuchanie małoletnich dzieci w warunkach przyjaznych, może odegrać ważną rolę nie tylko dla ochrony ich praw, ale także zachęcić sędziów rodzinnych, karnych i cywilnych oraz prokuratorów w sprawach, w których świadkiem – pokrzywdzonym są dzieci, do efektywniejszej realizacji ochrony dziecka i jego praw zawartych w postanowieniach Konwencji o Prawach Dziecka.

W sferze tak delikatnej, jak prowadzenie czynności przesłuchania z dzieckiem, bardzo często okazuje się, że regulacje kodeksowe zawarte w ustawach, są niewystarczające. Inne instrumenty, jak miejsce i sposób prowadzenia czynności, są znacznie efektywniejsze niż *sensu stricto* treść przepisów prawa.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o informację, czy budynki sądów są tak zaadoptowane, by zapewnić oddzielne, bezpieczne pomieszczenie dla małoletnich ofiar i świadków oraz czy w Rodzinnych Ośrodkach Diagnostyczno-Konsultacyjnych w sądach okręgowych (sądach rejonowych) znajdują się „niebieskie pokoje”. Czy jest do nich dostateczna dostępność dla dzieci przesłuchiwanym na potrzeby postępowań sądowych (postępowań przygotowawczych w sprawach karnych), czy zdarzają się przypadki prowadzenia przesłuchania dzieci w warunkach innych niż wskazane wyżej.

Do mojego Biura napływają niepokojące informacje o przypadkach konieczności przeprowadzenia – w tym samym czasie - czynności przesłuchania z dziećmi, będącymi świadkami w różnych sprawach (np. karnej i rodzinnej). W jednej z tych spraw dochodzi wtedy do przesłuchania małoletniego w warunkach nieodpowiednich, co świadczyć może o nienajlepszej organizacji w wykorzystywaniu „niebieskiego pokoju”.

W związku z powyższym proszę Pana Ministra o rozważenie i podjęcie działań zmierzających do określenia i wypracowania procedury ochrony dzieci – świadków w sprawach karnych, rodzinnych i cywilnych, które zabezpieczą ich prawa i interesy w każdym postępowaniu przez sądem i na każdym jego etapie. W przypadku braku „niebieskiego pokoju” w budynku Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno-Konsultacyjnego lub sądu okręgowego (sądu rejonowego), proszę o podjęcie działań adaptacyjnych dla zapewnienia dzieciom – pokrzywdzonym oraz dzieciom przesłuchiwanym w charakterze świadków należytej ochrony.

Z wyrazami szacunku
Marek Podchala